

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

64

ਸ਼ਬਦ

SHABAD

WORDLESS-WORD

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ, ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਬੂੜੈ

Rare is the Person who Understands *Shabad*

PART – 7

‘KHOJI’

SHABAD Part-7

As the subject ‘Shabad’ or Word is **extremely subtle, profound, deep and enlightening**, it has been comprehensively discussed in the previous parts on this subject.

Many types of doubt fallacies exist about the esoteric nature of ‘Shabad’ not only amongst most ordinary people but also with scholars, academics and religious preachers. This an attempt to understand it in the light of *Gurbani*.

Normally the ‘Shabad’ or Word is **limited to its written form** and it is made the **subject of the intellectual sphere**. In this way we discuss and deliberate upon the **written form** of the word and **are satisfied with its literal word meaning**.

Actually this ‘Shabad’, or ‘Bani’, Soul-Realm, ‘Nanak-Realm, Brahmnan-Realm’, is the **spiritual gift** directly from the Divine source. This mysterious ‘Essence-Word’ or ‘Unstruck’ *Bani* has descended directly from Brahmnan-Realm or the Realm of the Creator and it can only be unravelled, researched, and recognised through ‘Divine Intuition’. The sound current of this ‘Unstruck-Essence-Shabad’ cannot be heard with the physical ears and it is **beyond the grasp of the intellect**. To comprehend it, one has to **rise above the ‘realm of the intellect’ and experience it through the cultivation of ‘Word-Consciousness’**.

In all the ages, it is through the Divine word, that the Lord is recognised and the Name becomes sweet and dear unto the mind   602

By the Guru's instruction they realise the Guru's word and remain attuned to the True Lord   1155

Just like heat, light, power and life-current etc. from the ‘sunlight’

ਭਾਗ 7

‘ਸਬਦ’ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ—ਅਤਿ ਸੂਖਮ, ਦੀਰਘ, ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਭੇਦ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ—ਇਸ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰ, ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਭੇਦ ਵਾਲੇ ‘ਸਬਦ’ ਦੀ ਬਾਬਤ, ਆਮ, ਸੰਗਤਾਂ, ਬਲਕਿ ਗਿਆਨੀਆਂ ਧਿਆਨੀਆਂ, ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਯਤਨ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਸਬਦ’ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਤਾਈਂ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੁਧੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ‘ਅੱਖਰੀ-ਸ਼ਬਦ’ ਦੀ ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਬਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰੀਂ ਅਰਥ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਜਾ ‘ਬਾਣੀ’ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ, ‘ਨਾਨਕ-ਮੰਡਲ, ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਡਲ’, ‘ਧੂਰ’ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ‘ਦਾਤ’ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਪਤੀ ‘ਤਤ-ਸ਼ਬਦ’ ਜਾ ‘ਅਨਹਦ’ ਬਾਣੀ ਧੂਰੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ‘ਆਤਮਿਕ ਅਨੁਭਵ’ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬੁਝੀ, ਸਿਖੀ, ਪਛਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ‘ਅਨਹਦ-ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ’ ਦੀ ‘ਧੁਨੀ’ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਬੁਧੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਬੁਝਣ ਲਈ, ‘ਬੁਧੀ-ਮੰਡਲ’ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਹੈ।

“ਜੁਗੀ ਜੁਗੀ ਬਾਣੀ ਸਬਦਿ ਪਛਾਣੀ,
ਨਾਉ ਮੀਠਾ ਮਨਹਿ ਪਿਆਰਾ ॥”   (ਪ. 603)

“ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਬਦਿ ਪਛਾਤੀ,
ਸਾਚਿ ਰਹੇ ਲਿਵਲਾਇ ॥”   (ਪ. 1155)

ਜਿਸ ਤਰਾਂ ‘ਪ੍ਰਾਪਤੀ’ ਵਿਚੋਂ ਗਰਮੀ, ਰੌਸ਼ਨੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋਂ’ ਆਦਿ

ਨਿਖੇੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ—ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ :—

ਬਾਣੀ	
ਸਬਦ	
ਨਾਮ	
ਅੰਮ੍ਰਿਤ	
ਹੁਕਮ	
ਹਰਿ ਰਸ	
ਸਕਤੀ	
ਰਾਗ	
ਨਾਦ	
'ਧੁਨ'	
ਪ੍ਰੇਮ	
ਸੁਖ	
ਸਾਂਤੀ	
ਚਾਹੁੰ	
ਅਨੰਦ	
ਆਦਿ—ਸਾਰੇ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣ—ਤਾਣੇ-ਪੇਟੇ, ਓਤ-ਪੋਤ, ਮਿਲੇ-ਜੁਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਢੂਜੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।	
ਇਸ 'ਤਤ-ਸਬਦ' ਦੀ 'ਪੁਨੀ' ਦੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਖੇਲ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਦੱਗਸਾਉਂਦੀ ਹੈ :—	
"ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਵਜਾਏ ॥"	(ਪੰਨਾ—231)
"ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਨਾਦੁ ਵਜਾਇਆ ॥"	(ਪੰਨਾ—375)
"ਸਚੁ ਬਾਣੀ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਏ ॥"	(ਪੰਨਾ—364)
"ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੁ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥"	(ਪੰਨਾ—646)
"ਸਬਦੇ ਉਪਜੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਖਿ ਸੁਣਾਵਣਿਆ ॥"	(ਪੰਨਾ—125)
"ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਬਦੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਬਾਣੀ ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਸੇਵਿਐ ਚਿਦੇ ਸਮਾਣੀ ॥"	(ਪੰਨਾ—119)

cannot be separated out, in the same way, in divine illumination:-

ਬਾਣੀ,	
Shabad (Word)	
Naam	
Amrit (Nectar of Immortality)	
Hukam (or command)	
God's Relish	
Power	
Raag (musical-measures)	
Musical sound	
Sound vibrations	
Love	
Comfort	
Peace	
Joy	
Bliss	

etc. are **all divine virtues** that are warp and weft, interwoven- intermingled, and inter-merged. **They cannot be separated from one another.**

Gurbani has elaborated upon the 'Sound-Current' of the 'Play of Love' of 'Essence-Shabad' as follows:-

For him unbeaten strain of the Name re-sounds	231
Within him re-sounds the tune of the celestial strain	375
By Guru's instruction they hear the True Gurbani	364
There is but one Divine sermon, uttered by the only Guru; there is One Name to reflect upon	646
From God emanates ambrosial Gurbani which the Exalted Guru narrates and preaches to the world	125
Ambrosia is the Lord and ambrosia is God's Gurbani, By serving the True Guru, Gurbani gets permeated in the mind	119

“ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਬਾਣੀ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀ ॥   (ਪੰਨਾ—1057)

“ਹੁਕਮੇ ਵਰਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਾਣੀ
ਹੁਕਮੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆਵਣਿਆ ॥   (ਪੰਨਾ—118)

“ਤਹ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵਜਹਿ ਧੁਨਿ ਬਾਣੀ
ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈ ਹੈ ॥”   (ਪੰਨਾ—1069)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ, ਸੁਣਨ ਦੁਆਰਾ, ਮਨ ਨੂੰ ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਰੰਗਣ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ—ਪਰ ਇਹ ਰੰਗਣ ਤਦ ਹੀ ਚੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ, ਅਥਵਾ ਸਾਡਾ ਮਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ‘ਭਾਵ’ ‘ਨਾਲ’ ‘ਪਰਸੇ’ ਯਾਂ ‘ਛੋਹੇ’, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ‘ਆਤਮ-ਕਲਾ’ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ। ਏਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਣਗਿਣਤ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ, ਰੈਣ-ਸਬਾਈਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਹੋਈ ‘ਗੁਰਮੁਖ’ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਦੁਰੇਡੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਮੁਖ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ‘ਗਲ’ ਨਿਰੇਲੀ ‘ਧਿਆਨ’ ਦੀ ਹੈ। ‘ਧਿਆਨ’ ਬਿਨਾ ਪਾਠ—ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਰਟਨ ਹੈ—ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ‘ਪਾਰਸ-ਕਲਾ’ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੋਂਹਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ‘ਛੋਹ’ ਬਿਨਾ, ਮਨ ਉੱਤੇ ‘ਪਾਰਸ ਕਲਾ’ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੁਣਦਿਆਂ, ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ, ਉਚੇਰੀ ਨਹੀਂ ਉਠਦੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ‘ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ’ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

“ਇਹ ਬਾਣੀ ਜੋ ਜੀਅਹੁ ਜਾਣੈ,
ਤਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥   (ਪੰਨਾ—797)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਆਤਮ-ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ‘ਪਰਸਨਾ’ ਹੀ ‘ਜੀਅਹੁ ਜਾਣਨਾ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣ ਅਥਵਾ, ਰਸ, ਰੰਗ, ਪ੍ਰੇਮ, ਚਾਉ, ਸੇਵਾ-ਭਾਵ ਆਦਿ, ਸਹਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ‘ਅੰਤਰਿ ਰਵੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ’ ਦੀ ਪਾਰਸ ਕਲਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ—‘ਸਬਦ ਸੁਰਤ’ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ—ਸਾਡੀ ‘ਸੁਰਤ’ ‘ਤਤ-ਸਬਦ’ ਨਾਲ ‘ਪਰਸਨਾ’ ਹੈ—ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦਾ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ‘ਸਬਦ’ ਅਤੇ ‘ਸੁਰਤ’ ਦੇ ‘ਮੇਲ’ ਯਾਂ ‘ਛੋਹ’ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਪਰਸਨਾ’ ਕਿਹਾ

Nectar-sweet is the Guru's instruction and the Gurbani Night and day, utter I
the God's Name   1057

By his sweet will the Nectarean Gurbani has become prevalent, and by his will
one quaffs the Nectarean Gurbani   118

There, in the tenth gate, resounds the celestial strain of the utterance of the
Guru's word and one easily merges in the Lord   1069

Through the reading and listening of *Gurbani* the mind is **embued with the colour of ‘Naam’**— but it can manifest only if we **focus on the meanings of *Gurbani***, or, our mind **touches upon or is infected with the innate meanings of *Gurbani***. Otherwise the spiritual alchemy of *Gurbani* **does not come into being**. This is the reason why, **despite** having numerous *Gurdwaras*, *Akhand Paaths* (continuous reading of Guru Granth Sahib), holding uncountable scripture readings, *Rainsabae Kirtans* (all night hymns singing), we are still **moving away and turning our backs towards the stage of ‘Gurmukh’ that is mentioned in *Gurbani***. The whole focus is on the word -‘Attention’. Without attention, reciting *Paath* (reading *Gurbani*) is like a parrot reading, and is the reason **why our mind is not infected by the innate ‘touch-stone’ of *Gurbani***. Without this ‘touch’ the power of the ‘touch-stone’ will have no effect on the mind. This is the reason why, inspite of doing and listening to numerous *paaths*, giving sermons our mental and spiritual state has not changed, has not evolved and we remain devoid of ‘spiritual life’.

He who heartily realises this *Gurbani*, within his mind abides the Lord's Name   797

‘Realizing’ the innate sentiments of the soul with awareness is indeed ‘knowing the soul’ and with (this awareness) all the divine virtues like relish, hue, love, joy, inclination towards service etc., spontaneously come into being and the power of the touch-stone comes into play. In other words through the practice of the cultivation of the ‘Word-Consciousness our ‘being’ comes into contact with the ‘Essence-Shabad or Word’ and ‘manifestation’ of the Unstruck Shabad or Word takes place.

This connection or touch of ‘Shabad’ and ‘Consciousness’ is indeed called ‘Parsanaa’ or being infected with the devotional touch.

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ ਦਾ ਗੁਰਵਾਕ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੋ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਸਰੂਪ ਹਨ :—

1. ਪਹਿਲਾ ਅਸਥੂਲ ਸਰੂਪ :—ਰੰਗ-ਬਰੰਗਾ, ਕੌੜਾ-ਕੁਸੈਲਾ ਘੰਲ੍ਹਾ ਯਾ (Alchoholic Solution) ਹੈ।
2. ਦੂਜਾ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ :—ਸਰੂਰ ਹੈ। ਜਦ ਸਥੂਲ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਪੀਤਾ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਮਨ, ਤਨ, ਬੁਧੀ ਉਤੇ ਅਨੋਖਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਰੂਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਬਰਬਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਮਾਹ, ਚਾਊ, ਮਸਤੀ, ਦਲੇਰੀ, ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਤੇ ਖੇੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਰਲਾ ਸੂਖਮ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ, ਅਸਥੂਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਗੁਪਤੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਯਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਪੀਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੰਤਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਜਾ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਆਨ ਸੁਣ ਜਾਂ ਪੜ ਕੇ ਇਸ ਸਰੂਰ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਨੇਂ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ :—

ਅਖਰੀ 'ਸਬਦ'—ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਅਸਥੂਲ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਅਨਹਦ ਸਬਦ—'ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਸੂਖਮ 'ਤਤ' ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹਨ।

ਸ਼ਰਾਬੀ ਜਦ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਨ, ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ, ਸਰੂਰ-ਖੁਸ਼ੀ-ਚਾਉ, ਉਮਾਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ—ਸ਼ਰਾਬੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ—ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਹਿਣ' ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਉਗੁਣ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨਸ-ਰਾਤ ਝੂਠੀ 'ਮਾਇਆ' ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਯਾ 'ਪਰਸ' ਕੇ ਅਸੀਂ 'ਮਾਇਆ' ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਉਗੁਣ ਗੁਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੁਖ ਕਲੇਸ਼ ਕੋਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

With this, the Guru's word, 'Gurshabdee Gobind Gajea' (God's thunderous appearance thru the Guru Word) stands proven.

There are two separate forms of alcohol:-

- 1 First - gross/raw form: Colourful, bitter or alcoholic solution
- 2 Second – subtle form: **Intoxication.**

When the raw form of alcohol is drunk, then the mind, body and intellect experiences a strange effect. This is called '**intoxication**'. Vibrating in the intoxication, a feeling of being high, joyous, intoxicated, brave, carefree and delight takes place. This is an internal, subtle and personal experience. This subtle form is prevalent within the gross alcohol form in an **innate hidden form**, and to manifest or experience it, the alcohol **must be drunk**. By seeing the bottle of alcohol, or by listening to or reading about its qualities one cannot experience or manifest its intoxication.

Exactly in the same way:-

Word (made of) letters — is the **gross form** of the Divine 'Illumination'.

Unstruck word or melody — is the **subtle 'essence'** form of the Divine Illumination in which all the Divine virtues are inherent and present.

When an alcoholic drinks alcohol, he **experiences an unusual, intoxication-happiness-joy, a feeling of being high**.

With the drinking of the alcohol, the alcoholic 'absorbs' within himself **all the negative elements of the alcohol** and these negative elements spontaneously spawn and spread within the alcoholic.

In the same way by being in the **company** of false 'materialism' or getting '**infected**' by it, we acquire all the vices or negative qualities of 'materialism' and entangled and enmeshed we face pain and conflict for the whole life.

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇ ਅਸੀਂ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੁਆਰਾ 'ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ' ਅਥਵਾ 'ਤਤ ਸਬਦ' ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ — 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੁਆਰਾ ਪਰਸੀਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣ ਸਹਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ :—

ਇਲਾਹੀ ਸਰੂਰ
ਆਤਮਿਕ ਸੁਖ
ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ
ਦੈਵੀ ਮਸਤੀ

ਵਿਚ 'ਅਲਮਸਤ ਮਤਵਾਰੇ ਹੋਕੇ—'ਲੋਕ ਸੁਖੀਏ—ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੀ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਇਲਾਹੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੰਗਰਹਿ ਯਾਂ 'ਤਤ ਸਬਦ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ :—

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ
ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਕਮਾਈ
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ :

ਪਰਗਟਿ ਪਾਹਾਰੇ ਜਾਪਦਾ ॥ ਸਭੁ ਨਾਵੈ ਨੇ ਪਰਤਾਪਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ—71)

ਜਦ ਜੁਆਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ :—

ਆਦਤਾਂ
ਸੁਭਾਵ
ਲਿਆਕਤ
ਗੁਣ
ਰੂਪ
ਨੁਹਾਰ
ਗੁਫਤਾਰ
ਰਫਤਾਰ
ਸਖਸ਼ੀਅਤ

ਦੀ ਬਾਬਤ :—

ਸੋਅਮੀ
ਬਚਰਾਂ
ਸੁਨੇਹੇ

On the other hand if 'Unstruck Bani' or 'Essence-Word' can be realized in the innate self through the 'Shabad or Word-Consciousness' in the *Sadh Sangat*, the company of the holy, then the divine virtues will spontaneously spring forth within us and by getting completely absorbed and inebriated in:-

spiritual intoxication
divine peace
intoxication of the Naam
divine intoxication

we can experience 'peace in this world and comfort in the next'.

For the accumulation of these spiritual virtues or to bring into being the 'Essence-Shabad or Word':-

the *Sadh Sangat* or the company of the holy
the cultivation of the practice of Shabad or Word-Consciousness
the blessings of the Guru

are needed.

Thou art seen manifest in Thy workshop, Every one Longs for Thy Name 71

When a young woman gets engaged she begins to research about her groom's:

habits	attitude
ability	virtues
looks	features
manner of speech	agility
personality	

She pays attention to all

information
news
messages

ਰਿਣੀਆਂ
ਸਾਖੀਆਂ
ਕਹਾਣੀਆਂ

ਸੁਣਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਖਮ ਵਲਵਲਿਆਂ, ਰੀਝਾਂ, ਚਾਓ, ਮਲ੍ਹਾਰ ਨਾਲ, 'ਪਤੀ' ਦੇ 'ਮੇਲ' ਯਾਂ 'ਵੱਸਾਲ' ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀਆਂ ਢੂਘਿਆਈਆਂ ਵਿਚ 'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ' :—

ਧਸ
ਵਸ
ਰਸ
ਸਮਾ

ਕੇ 'ਮੌਲਦਾ' ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ-ਸੁਰਤੀ—'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ' ਵਿਚ ਰਚਦੀ, ਖੁੱਭਦੀ, ਦਿੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ 'ਪੇਕੇ-ਘਰ' ਦਾ ਮੋਹ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਉਹ 'ਬਾਲੀ' 'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ'—'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਦੀ ਗੁਝੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਅਗਨੀ' ਵਿਚ :—

ਜਲਦੀ
ਤੜਫਦੀ
ਲੁਛਦੀ
ਭਜਦੀ

ਬਿੂਹੋਂ ਦੇ ਸੱਲ ਸਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਆਖਿਰ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਯਾਂ ਪਤੀ ਨਾਲ 'ਮੇਲ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਥਵਾ 'ਵਸਲ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਤੀ ਦੇ ਤੀਬਰ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ' ਵਿਚ ਬੇ-ਖੁਦ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ 'ਆਪਾ'—ਪਤੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਪਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ 'ਰੁਲਨ' ਹੀ ਉਸ ਦਾ 'ਜੀਵਨ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇ-ਖਰੀਦ ਗੋਲੀ ਬਣਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੀ ਉਸ ਦਾ 'ਧਰਮ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

'ਪਤੀ-ਪਿਆਰ' ਦੇ 'ਵਸਲ' ਦੇ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ' ਦੀ ਮਦਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ

letters
episodes
tales

concerning him and with numerous subtle emotions, desires, joyousness, and expressions of affection in her heart, she **imagines the experience of the 'meeting' or 'closeness' with her (to be) husband.**

In this way the love for her husband

props
inhabits
diffuses
merges

into the depth of her heart and blooms.

To the degree her attention-consciousness permeates, goes deeper and gets ingrained in the 'husband-love', her **attachment for her parents and parental-house begins to decrease.**

By and by that 'young girl', bearing the pangs of separation begins to:-

burn
suffer
wriggle
sulk

in 'silent-love' of the hidden 'fire of love' of 'husband- separation'.

Finally when she gets married or 'merges' with her husband, that is experiences physical union, then she gets **lost in the intense 'love-relish' of her husband and surrenders herself at his feet. Getting 'lost' at the feet of her husband is indeed 'life' for her** and the service that she renders by becoming like a purchased slave indeed **becomes her 'religion'**.

In the intoxication of 'love-relish' the union 'husband-love' provides,

ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣੇ-ਸੁਣਾਏ, ਮਨ-ਘੜੇ :—

ਖਿਆਲ

ਅਨਮਾਨ

ਟੋਰੋ

ਨਿਸਚੇ

ਰੀਡਾਂ

ਆਸਾਂ

ਮਨਸਾ!

ਸਭ ਕੁਝ ਅਧੂਰੀਆਂ, ਨੀਵੀਆਂ, ਬੇ-ਲੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੁੜਮਾਈ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ—'ਵਸਲ' ਤਕ—'ਬਾਲੀ' ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ
ਸਵੈਪਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਮਾਨਸਿਕ ਉਡਾਰੀਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ :—

ਜਗਿਆਸਾ ਹੈ

ਕਰਮ ਹੈ

ਧਰਮ ਹੈ

ਮਜ਼ੂਬ ਹੈ

ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਹੈ

ਉਦੇਸ਼ ਹੈ,

ਅਤੇ 'ਵਸਲ' ਹੀ ਉਸ ਦੀ :—

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ

ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ

ਮੇਲ ਹੈ

ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ ਹੈ

ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ ਹੈ

ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ

ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਅਲਮਸਤ-ਮਤਵਾਰੀ' ਹੋਣਾ ਹੀ 'ਬਾਲੀ' ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ
'ਟੀਰਾ' ਹੈ।

the things she heard, or those related to her and her earlier self created:-

thoughts

estimations

probes

inclinations

desires

hopes

wishes

everything, turn out to be lacking, lowly, unnecessary and wrong – and these
she forgets in no time at all.

In this way from 'engagement' to the union of marriage, the
maiden's subtle, mental flights of the personal love is indeed her:-

quest

destiny

faith

religion

aim of life

purpose

and the 'union' (with her husband) is indeed her:-

achievement

destination

coming together

the goblet of love

play of love

relish of love

silent love

supreme bliss

in which getting 'totally intoxicated' is the main aim of the 'young
woman's' life.

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ 'ਜੀਵ'—'ਗੁਰੂ' ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, (ਅਥਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ) ਤਾਂ 'ਜੀਵ ਰੂਪੀ-ਇਸਤ੍ਰੀ' ਦੀ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ' ਰੂਪੀ 'ਪ੍ਰੀਤਮ' ਨਾਲ 'ਕੁੜਮਾਈ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ 'ਗੁਰੂ' ਦੀ ਬਖ਼ਾਲਿਸ ਦੁਆਰਾ—'ਜੀਵ' ਨੂੰ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ—'ਜੀਵ-ਇਸਤ੍ਰੀ' ਆਪਣੇ 'ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸਰ' ਦੇ :—

ਪ੍ਰੇਮ ਸਨੋਹੜੇ

ਗੁਣ

ਵਡਿਆਈ

ਪਿਆਰ

ਪ੍ਰੇਮ

ਦੀਆਂ ਕਬਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀ-ਸੁਣਦੀ ਅਤੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ 'ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸਰ' ਨਾਲ :—

ਪ੍ਰੀਤ

ਪ੍ਰੇਮ

ਪਿਆਰ

ਖਿਚ

ਕਾਂਖੀ

ਬੈਰਾਗ

ਬਿਰਹੋ

ਊਪਜਦੀ

ਵਧਦੀ

ਪ੍ਰਵੁਲਤ ਹੁੰਦੀ

ਮੌਲਦੀ

ਉਡਲਦੀ

ਹੋਈ—'ਪ੍ਰੀਤ' ਦੇ 'ਚਲੂਲੇ ਲਾਲ ਰੰਗ' ਵਿਚ 'ਰੰਗੀਜ' ਕੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ—'ਪ੍ਰੇਮ-ਪੁਰਖ' ਅਥਵਾ 'ਪਰਮੇਸਰ' ਦੇ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਤੇ 'ਵਸਲ' ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਖਿਚ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਬਾਲੀ', ਅਥਵਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੜਕੀ, ਅਤੇ 'ਜੀਵ-ਇਸਤ੍ਰੀ', ਅਥਵਾ 'ਜਗਿਯਾਸੂ'

Exactly in the same way, when a human links himself with the *Guru* (that is takes *Amrit*), then the engagement of the 'soul bride' (human), takes place with the 'Timeless Being' 'Beloved'. Beyond this, through the blessings of the '*Guru*', the soul acquires the '*Sadh Sangat*', the company of the holy – and abiding within this – the 'soul bride' begins to read-listen to stories-tales about her 'Lord-Husband's':-

love-filled messages
virtues
magnificence
love
affection

and keeps singing His glories. In this way within her heart:-

adoration
affection
love
attraction
yearning
pining
pain of separation

for her Beloved

arises
increases
blooms
blossoms
overflows

and getting imbued with the deep crimson color of the Lord's Love, through the emotions of the deep-love within – the awaiting of the 'union' and the 'merger' with the Personality of Love' or the 'Primal Being' keeps increasing.

In the 'play of love' of the 'young women', or the worldly girl, and the 'life-form bride' or the 'seeker' there is an extreme consequence and difference.

ਦੇ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਬੇਲ' ਵਿਚ, ਅਤਿਆਂਤ 'ਅੰਤ' ਅਤੇ 'ਭੇਦ' ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਬਾਲੀ' ਦਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਿਆਰ
ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬੇਲ ਹੈ
ਦੁਨਿਆਵੀ 'ਪਤੀ' ਹੈ
ਬਿਨਸਨ ਹਾਰ ਹੈ
ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ
ਸਰੀਰਕ 'ਵਸਲ' ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ
ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ
ਮਾਨਸਿਕ ਵਲਵਲੇ ਹਨ
ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ
ਦੁਖ ਕਲੇਸ ਹੈ
ਆਰਜੀ ਫਿਕਾ ਮਾਨਸਿਕ ਪਿਆਰ ਹੈ

ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਬੇਲ ਹੈ
ਆਵਾ-ਗਵਨ ਹੈ
ਨਿਰਸਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
'ਹਉ-ਧਾਰੀ' ਹੈ
'ਮੇ-ਮੇਰੀ' ਹੈ
ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਹੈ
ਰੋਸੇ, ਗਿਲੇ, ਨਹੋਰੇ ਹਨ
ਕੂੜੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ
ਝੂਠਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ

ਦੂਜੇ ਲਵਜਾਂ ਵਿਚ 'ਬਾਲੀ' ਦੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਬੇਲ'—'ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ' ਤਾਂਦੀ 'ਸੀਮਤ' ਹੈ—ਪਰ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ 'ਸੁਰਤਿ' ਦਾ ਅੰਤਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ 'ਸਬਦ' ਨਾਲ 'ਮੇਲ' ਕਰਨਾ, ਅਤੇ 'ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵ-ਲੀਣ ਹੋਣਾ 'ਆਤਮਿਕ ਬੇਲ' ਦੀ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਬਾਲੀ' ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ—'ਪਤੀ' ਦੇ ਮੇਲ ਯਾ ਵੱਸਲ ਹੋਣ ਤਕ—'ਪਤੀ-ਭਗਤੀ' ਅਥਵਾ ਜਾਦ, ਸਿਮਣ, ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ-ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ

ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੇਮ'
ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬੇਲ ਹੈ
ਪਰਮੇਸਰ 'ਪਤੀ' ਹੈ
ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ
ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਜਗਿਆਸਾ' ਹੈ
'ਆਤਮਿਕ ਮੇਲ' ਦੀ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਹੈ
ਆਤਮਿਕ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਹੈ
ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨੇ ਹਨ
'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਬੇਲ ਹੈ
ਸਦਾ ਸੁਖ ਤੇ ਅਨੰਦ ਹੈ
ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਚਲ੍ਹਲਾ
ਰੰਗ ਹੈ
ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਰੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਹੈ
ਮੁਕਤੀ ਹੈ
'ਸਦਾ-ਮਨ-ਚਾਉ' ਹੈ
ਹਉਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ
'ਤੂ-ਤੇਰੀ' ਹੈ
'ਸਦਾ ਮਨ ਚਾਉ ਹੈ'
ਸੁਕਰ ਹੈ
ਸਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ
ਸੱਚਾ 'ਆਤਮਿਕ ਨਾਤਾ' ਹੈ

An attempt is being made of clarify it.

'young woman's' worldly love
is the play of the worldly realm
is a worldly husband
is destructible
it's an external activity
the aim is physical union
is the company of the worldly realm
are mental emotions
is materialistic thinking
is pain and misery
is materialistic temporary
insipid love
is the external play of love
is transmigration
disappointments can result
is egoistical
is 'me-mine ness'
worry and anxiety exist
grievance accusations exist
false love exists
relationships are false

Seeker's divine affection
is the play of soul's realm
the Primal Being is the 'husband'
is indestructible
it's an internal quest
the target is Divine merger
is the divine company of the holy
are love of the spiritual Self
is the play of *Shabad* consciousness
is eternal peace and bliss
is the deep red poppy colour of
divine love
is the innate silent love
is salvation
the mind is ever in joy
egotism is absent
is 'you-yours'
the mind is constantly in biss
thankfulness prevails
true love prevails
true divine connection exists

In other words the 'love-play' of the young woman is limited to the 'materialistic world' but the internalizing of the 'consciousness' of the seeker and establishing contact with the '*Shabad* or Word' and getting absorbed in the '*Shabad*' is the destination of the 'Divine Play'.

Just as after the 'engagement' of the young woman until the union with the 'husband' – the 'meditation of the husband', or the remembrance, the contemplation automatically, by itself keeps taking place and becomes ingrained.

ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਜਗਿਆਸੂ’ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ’ ਲਈ ਖਿਚ, ਕਾਂਖੀ, ਭੁਖ, ਬਿਹੁੰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਹੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨੁਕਤੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ’ ਦਾ ‘ਰੰਗ’ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ, ਅਥਵਾ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ‘ਛੋਹ’, ‘ਲਾਗ’ (ignition and infection) ਨਾਲ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ।

‘ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਜਿਸੁ ਪਾਰਬੁਹਮੁ, ਹੋਵੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਓਹੁ ਵਧਾਈਐ
ਤਿਉ ਤਿਉ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰੰਗੁ ।’ (ਪੰਨਾ—71)

ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉ-ਜਿਉ ‘ਜੀਵ’ ਸਾਧੂ ਯਾ ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ-ਅਥਵਾ ‘ਸਾਧ ਸੰਗਤ’ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਉ-ਤਿਉ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਛੋਹ ਲਗਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ‘ਮਿਲਾਪ’ ਦੀ ਖਿਚ ਅਤੇ ‘ਵਸਾਲ’ ਦੀ ਭੁਖ ‘ਤੀਬਰ’ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਸਾਧ ਸੰਗਤ’ ਦੀ ਇਤਨੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ :—

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਾਉ ਭਾਉ ਸਹਜੁ ਬੇਹਾਗ ਹੈ ॥” (ਵਾ:ਭ:ਗ: 3/13)
“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਅਲਖ ਲਖਾਵੈ ॥” (ਵਾ:ਭ:ਗ: 6/11)
“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭੈ ਭਾਇ ਨਿਜ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥” (ਵਾ:ਭ:ਗ: 3/20)
“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਉਪਜੈ,
ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥” (ਪੰਨਾ—694)

“ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਸਾਧ ਸੰਗਿ,
ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਪਾਰਸ ਪਰਸੈ ॥” (ਵਾ:ਭ:ਗ: 39/12)
“ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਲਗੈ ਮੀਠਾ ॥” (ਪੰਨਾ—272)

ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਕਿ ‘ਸਬਦ’ ਦੀ ‘ਕਮਾਈ’ ਦੇ ਦੋ ‘ਪੱਖ’ ਹਨ :—

1. ਅਖਰ-ਰੂਪੀ ਸਬਦ — ਅਥਵਾ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ,

In the same way the pull of the seeker for union with the Primal Being, the yearning, the hunger, the pining automatically keeps increasing. But the point to note is that this colour of ‘love of the Primal Being’ can only take place in the *Sadh Sangat*, the company of the holy or in the company of blessed *Guru*-orientated beloveds through ‘ignition and infection.

He on whom the Exalted Lord showers mercy obtains the society of saints . The more he frequents the saints' congregation the Love for the Lord increases

71

The meaning of this line is that as man continues to keep the company of a *sadhu* or an evolved soul or the ‘company of the holy’, the love for the God begins to get ignited in the heart of the seeker. In this way love for the God begins to increase and the pull to meet, the hunger of ‘union’ becomes more and more ‘intense’.

This is why in *Gurbani* (and Bhai Gurdas Ji’s *Vaaran*) much praise has been heaped on the ‘*Sadh Sangat*’, the company of the holy.

Fear (of God) and love (of mankind) that prevail in the sadh sangat, the company of the holy, spontaneously awakens an intense feeling of separation (from the Lord Waheguru)

VBG 3/13

Meeting the sadh sasngat, the company of the holy (the gurmukh) gets the glimpse of the invisible Lord Waheguru.

VBG 6/11

Love (of mankind) and fear (of God) acquired in the sadh sangat, the company of the holy, gets (the true Sikh) connected with his own (divine) Self.

VBG3/20

Without the society of saints, Lord's love wells up not and, without love, Thy service cannot be performed.

694

The cup of love is quaffed (drunk) in the holy congregation where bhagat vachal (the lover of devotees – Waheguru) is the philosopher's stone

VBG 39/12

In the guild of saints the Lord becomes sweet unto the man

272

In the previous sections of this article it has been mentioned that the cultivation of the ‘*Shabad*’ or Word has two aspects:-

1. **Word form of the Shabad** – that is doing *Gurmantar Simran* with the tongue and the *Paath* or recitation of *Gurbani*.

2. 'ਤਤ-ਸਬਦ' — ਅਥਵਾ 'ਅਖਰ-ਹੀਣ' ਸਬਦ—ਜਿਸਦੀ ਸੁਰਤੀ
ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਮਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅੰਤਰੂ-ਮੁਖੀ 'ਆਤਮਿਕ ਖੇਲ' ਹੈ—ਜੋ ਬੜੀ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਔਖੀ ਹੈ
ਜੋ 'ਸਾਧੂ-ਸੰਗ', ਅਥਵਾ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ
ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

"ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਕਮਾਈ ॥"	(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 16/1)
"ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸਮਾਲਾ ॥"	(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 29/8)
"ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਰਤੀ ॥"	(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 7/6)
"ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਵਿਲੋਵੇ ॥"	(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 28/9)
"ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧ ਸੰਗ, ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਅੰਦਰਿ ਆਣੈ ॥"	(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 6/19)
"ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਮਿਲ ਸਾਧ ਸੰਗ ਗੁਰਮੁਖ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਮ ਕਰਿ ਸਾਧੇ ॥"	(ਵਾ:ਭਾ:ਗੁ: 29/3)

ਇਸ ਅੰਤਰੂ-ਮੁਖੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ 'ਬਗੈਰ', ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ
ਸਾਖਿਆਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

"ਏਨੀ ਅਖੀ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ, ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥"	(ਪੰਨਾ—1279)
'ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ, ਦਿਸੇ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥'	(ਪੰਨਾ—509)
"ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਭ ਕੋ ਵੇਖਦਾ, ਜੇਤਾ ਜਗਤੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਛਿਠੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਵਈ	
ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥	(ਪੰਨਾ—594)
"ਸਦਹੀ ਨੇੜੇ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਣਹੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਖਦਿ ਨਜੀਬਿ ਪਕਾਣਹੁ ॥"	(ਪੰਨਾ—116)

ਦੂਜੇ ਲਫਜਾਂ ਵਿਚ—ਜਦ ਜਗਿਆਸੂ—ਸੁਰੂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖਰੀ-ਸਰੂਪ ਦਾ
ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦਾ 'ਮੇਲ' ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ - ਜਗਿਆਸੂ
ਦੇ ਮਨ ਉਤੇ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰਾਂ ਉਸਦੀ
ਬਿਰਤੀ ਖਿੰਡਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ—ਜੋ ਕਿ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2 "Essence-Word" - that is 'wordless' word – which can only be contemplated with the consciousness.

This is innate 'Divine play' – It is very subtle and difficult. It can only take place in the 'company of a sadhu' or in the company and guidance of blessed beloved *Gurmukhs*.

In the sadh-sangat, the company of the holy the Guru's Shabad or Word can be cultivated.
VBG 16/1

In the sadh-sangat, the company of the holy contemplate upon the Shabad or Word of the Guru
VBG 29/8

In the sadh-sangat the holy congregation, the consciousness of a gurmukh gets absorbed in the Word of the Guru.
VBG 7/6

In the sadh-sangaat the company of the holy, word of the Guru is churned.
VBG 28/9

With the grace of the Guru and the Sadh-sangat, the love of the shabad or word gets immersed in the mind.
VBG 6/19

Getting attuned to the Word in the sadh-sangat, the company of the holy the gurmukh regards pain and joy alike.
VBG 29/3

Without the cultivation of this innate 'Word-Consciousness' (the mind) can never ever experience the presence of the Primal Being.

*Until one reflects not on the Guru's word, one sees not the Lord with these eyes
My Master is eternal, he is seen by practising the Name meditation*
1279
509

All the mortals, that there are, of the world, behold the true Guru. By merely seeing the Guru, one is not emancipated, until one reflects not on the Guru's hymns
594

Ever close at hand is the Lord. Deem Him not afar Through the Guru's instruction realise thou Him all-too-near
1069

In other words, when a seeker - in the beginning, contemplates upon the word-form of the *Shabad*, then, **because the connection of the 'Shabad-Consciousness' has not been made**, – the effect of *maya* or materialism on the mind of the seeker remains. In this way his attention remains scattered – and this is the common complaint among seekers.

ਵਿਰ ਭੀ ਉਚੀ-ਸੁਚੀ ਸਾਥ ਸੰਗਤ ਵਿਚ, ਜਦ ਕਦੇ 'ਉਨਮਨ' ਉਤੇ 'ਸਬਦ' ਦੀ 'ਚਟ' ਵਜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ 'ਅਨੁਭਵੀ ਮੇਲ' ਦਾ 'ਝੇਲਾ ਜਿਹਾ' ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਖਿਨ ਭੰਗਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਉਡ-ਪੁਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਸਮਝਕੇ ਫੁਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦੇ।

ਸੂਰਜ ਦੀ 'ਪੁਪ'—ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਅਨੂਰ'—ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ—'ਪਰਮਾਤਮਾ' ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਨੂੰ ਹੀ 'ਸਬਦ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬਦ-ਰੂਪੀ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ 'ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਨੂਰ' ਯਾਂ 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਾਲੇ-ਬੋਲੇ ਬਦਲਾ ਵਿਚੋਂ—ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ—'ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ' ਛਿਨ ਮਾਤਰ ਪੈ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਨ-ਭੰਗਰ ਲਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੇ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਸਮਝਣਾ, ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਕਾਲੇ-ਬੋਲੇ ਭਰਮ ਦੇ ਬਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ 'ਆਤਮਿਕ-ਬਿਜਲੀ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਲਿਸ਼ਕ' ਉਪਜਦੀ ਹੈ—ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਸਨ ਸਮਝਣਾ ਭੀ 'ਭੁੱਲ' ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਇਹਨਾਂ 'ਲਿਸ਼ਕਾਂ' ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਅਥਵਾ 'ਦਰਸਨ', 'ਮੇਲ' ਯਾਂ 'ਵਸਾਲ' ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ—ਸੂਬਹ ਹਉਮੇ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਪੰਧ ਉਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਜਗਿਆਸੂ :—

ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ

ਭਵਿੱਖ-ਬਾਣੀ

ਸੰਤ੍ਰ-ਮੰਤ੍ਰ

ਵਰ-ਸਰਾਪ

ਜੋਗ-ਸਾਧਨ

ਹਠ-ਜੋਗ

ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ-ਵਿਦਿਆ

ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ

ਕਰਮ-ਧਰਮ ਆਦਿ

Even then, in the lofty and pure *sadh-sangat*, the company of the holy, whenever the sublime mind experiences a ‘flash’, at that moment it experiences a hazy flash of an ‘intuitive connection’, but it is temporary and quickly disappears. We find it difficult to contain our excitement getting such ‘flash’ encounters believing them to be God’s Presence.

Sunlight is the form of illumination of the sun, and ‘darkness’ is the name given to the absence of illumination.

In the same way, the ‘manifestation’ of the Divine Presence is referred to as ‘*Shabad*’ or Word, and the absence of this ‘*Shabad*-form’ is alluded to the ‘darkness of materialism’ or ‘doubt-fallacy’.

Sometimes a ‘ray of lightening’ flashes through a black cloud and disappears a moment later. It would be a mistake to regard this momentary flash to be the experience of the sun’s presence.

In the same way from within the dark dumb clouds of our heart, sometimes the **flash of ‘Divine-Lightening’ or ‘Naam’ arises – it is a ‘mistake’ to regard this to be the manifestation of the Divine Presence.** The result is that the seeker considers these ‘flashes’ as his spiritual destination, the ‘connection’ or the ‘union’ to the Divine. With this illusion, subtle egotism arises and spiritual progress comes to a halt.

In this way the seekers, moving along on the spiritual path and having access to:-

mundane and spiritual powers

prediction

spells and magic

blessings and curses

yogic discipline

hatha yoga

tantric knowledge

knowledge-attention

practice of good action and righteous living etc.

ਅਨੇਕ ਮਨੋਕਲਪਤ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ
ਹੋ ਕੇ—ਮਾਇਕੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪੂ
ਘੜੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ
'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ 'ਆਤਮਿਕ ਸੇਧ' ਤੋਂ ਭੁੱਝ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-
ਭਲਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈਂ ਗੱਡਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

"ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਸਤ੍ਰ ਕੋਈ ਰਵੈ ॥ ਬਾਧਨ ਬਾਧਿਆ ਸਤ੍ਰ ਜਮੁ ਰਵੈ ॥"

(ਪੰਨਾ—728)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ-ਸੁਰਤੀ
'ਚੜਦੀਆਂ ਕਲਾਂ' ਤੋਂ ਉਖੜ ਕੇ,
'ਖੜਦੀ ਕਲਾਂ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਸੂਖਮ ਹਉਮੇ ਦੇ ਕਾਰਨ
'ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ' ਵਲ ਮੁੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ
'ਪੁੱਠਾ ਚਰਖਾ' ਚਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ—ਪਰ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ

ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇ 'ਸਬਦ-ਵਿਚਾਰ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ
ਡਾਢਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ 'ਅਖਰੀ-ਸਰੂਪ-ਸਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਬਾਣੀ' ਦੇ ਦਿਮਾਰੀ ਅਰਥ ਅਤੇ ਕਬਾ
ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਹੀ 'ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ' ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਖਰ-ਹੀਣ,
'ਪ੍ਰਕਾਸ-ਰੂਪ', 'ਨਾਮ-ਰੂਪ', 'ਤਤ ਸਬਦ', 'ਅਨਹਦ ਸਬਦ' ਵਿਚ :—

ਸੁਰਤ ਲਾਉਣੀ
ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਣਾ
ਰੰਗ ਮਾਨਣਾ
ਰਸ ਮਾਨਣਾ
ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ
ਅਲਮਸਤ ਮਤਵਾਰਾ

ਹੋਣਾ ਹੀ 'ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ' ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਸਿਧ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ :—

"ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ਸਦਾ ਲਿਵ ਲਾਈਐ ॥"

(ਵਾ:ਭਾ:ਗ: 19/16)

and being involved in numerous **imaginary religious accomplishments and miracles, they become entangled in the shadows of materialism and get ensnared in self-espoused religious burdens.** In this way, the seekers go astray from the innate 'spiritual goal' of '*Shabad-Consciousness*' and simply wastes away his life in the doubt-fallacy of materialism.

*Every one speaks of gnosis and meditation
but bound with the bonds, the whole world wanders about*

728

In this way the seekers attention, consciousness:-

**Gets unhinged from a 'spirited mode',
changes into the 'static mode' and subsequently because of egotism,
veers towards the 'lethargic mode' and
the spinning wheel begins to turn in reverse direction – but the
seeker is unaware of this degeneration.**

Even about '*Gurbani Vichaar* (or deliberations)', the seekers have been subjected to **serious misgivings and doubts.**

We have been regarding the word form and the literal meaning of *Shabads* or the intellectual meaning and rendering of *Bani* to be '*Gurbani vichaar*'. But in reality:-

focusing the attention
being totally absorbed
enjoying the exuberance
savouring the relish
drinking the goblet (cup) of love
being intoxicated and enraptured

in the scriptless, 'manifested form', 'Naam Form', 'Essence Word',
'Unstruck Shabad or word' is what '*Shabad Vichaar* truly is.

The following quotations from Gurbani prove this point:-

Amid the gurmukhs the word is pondered upon and the consciousness is merged in it.

VBG 19/16

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਸਚੁ ਕਮਾਇਆ ॥ (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 9/12)
 “ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਸਚਿ ਸਿਵਾਣੀਐ ॥ (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 19/4)
 “ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਰਥ ਵੀਚਾਰਿ ਸਬਦੁ ਵਖਾਣਿਆ ॥”
 (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 19/13)

ਅਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ‘ਸਬਦ’ ਯਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਯਾ ਵਿਚਾਰ—ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ‘ਕਰਤਬ’ ਹੈ ਪਰ ਅਖਰ-ਹੀਣ ‘ਤਤ-ਸਬਦ’ ਦੀ ਵਿਚਾਰ—ਗੁਝੀ, ਅੰਤਮੁਖੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ ‘ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ’ ਦੀ ਖੇਲ ਹੈ—ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਵਡਭਾਗੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

“ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਦਰਸਨ ਜੇਤਿ ਪਤੰਗ ਮਿਲੰਦੇ ॥
 ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਹੋਇ ਮਿਰਗ ਮਰੰਦੇ ॥
 ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਚਰਣ ਕਵਲ ਹੋਇ ਭਵਰ ਵਸੰਚੇ ॥
 ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਪਿਰਮ ਸਨੇਹੀ ਮੀਨ ਤਰੰਦੇ ॥”
 (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 8/17)

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦ ਲੈ, ਖਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਚੁਪ ਚਬੰਲਾ ॥”
 (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 4/17)

“ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥
 ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰੇ ॥” (ਪੰਨਾ— 1039)

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਸਬਦ ਸੁਣੀ’ ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਮੁਦਲਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
 “ਪਿਰ ਰੀਸਾਲੂ ਤਾ ਮਿਲੇ ਜਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਸੁਣੀ ॥” (ਪੰਨਾ—18)

ਏਥੇ ਭੀ ਅਸੀਂ ਅਖਰੀ ਸਬਦ ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ—ਸਰੀਰਕ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਣਾ ਹੀ ਸਮਝੀ ਬੇਠੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜਦ ਮਨ’ ਅੰਤੁ-ਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ—ਅੰਤੁ-ਆਤਮੇ ‘ਅਨਹਦ ਸਬਦ’ ਦੀ ‘ਧੁਨੀ’, ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ‘ਸੁਣਾਈ’ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਕੰਨ ਦੀ ਸੋਤ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨਹਦ ‘ਧੁਨੀ’ ਪਰੇ ਹੈ।

‘ਸਬਦ’ ਅਥਵਾ ‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਅਨਹਦ ‘ਧੁਨੀ’ ਨੂੰ :—

ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ
 ਇਲਾਹੀ ਨਾਦ ਸੁਣਨਾ
 ਰੰਗ ਮਾਨਣਾ
 ਰਸ ਮਾਨਣਾ
 ਵਿਸਮਾਦ ਹੋਣਾ

ਹੀ ‘ਸਬਦ ਸੁਣੀ’ ਦੀ ‘ਅਨਭਵੀ ਖੇਲ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ‘ਸਬਦ’ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਵਿਚ, ‘ਪਿਰ ਰੀਸਾਲੂ’ ਅਥਵਾ, ‘ਪ੍ਰਭੂ’ ਦੇ ਦਰਸਨ ਯਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

Deeply pondering over the word, a gurmukh cultivates truth in his life
 VBG19/12

Pondering over the Word, a gurmukh ascertains the truth VBG 19/4
Gurmukhs deliberates upon the innate meaning of the Shabad, and only then do they explain them.
 VBG 19/13

‘Words’ formed of letter or the exposition of *Gurbani*, or it’s deliberation, is the activity of our intellect, but the deliberation of the letter-less ‘Essence-Word’ is the ‘Silent-Love’ play, of the invisible innate Divine Realm, which is obtained by some rare fortunate *gurmukhs*.

Rare are those people who like a moth, rush toward the flame of the glimpse (of the Lord).
They are also rare in the world who merging their consciousness in the Word, die like a deer.
Rare are they in this world who like black bee, adore lotus feet of the Guru.
Rare are (the Sikhs) in the world who filled with love, swim like a fish.
 VBG 28/17

The Guru’s word he receives is Waheguru, the wondrous Lord, and remains silently immersed in delight.
 VBG 4/17

Rare are such persons in this world, who reflect over the Guru’s word and remain detached 1039

In the same way there is a basic doubt or misgiving about (the term) ‘listening to the Shabad or Word’.

If she hearkens to the Guru’s instructions, it is then, that the Joyous Beloved meets. 19

Here too we take the literal meaning of listening to *Gurbani* with our physical ears. But actually when the mind goes within and gets totally absorbed in the Shabad (Word)-consciousness, the sound or vibration of the innate ‘Unstruck Shabad or Word’ can be heard through intuition. This unstruck ‘sound’ is beyond the hearing of the physical ears.

In order to:

listen intuitively
 listen to divine melody
 enjoy the exuberance
 savour the relish
 experience wondrousness

of the ‘Shabad’ or the unstruck ‘Melody of ‘Naam’’, - this indeed is the ‘intuitionial play’ of the ‘Shabad listening’ through which the experience of the presence of the Primal Being or meeting can take place in the realm of ‘Shabad’ illumination.

ਅਖਰੀ ਸਰੂਪ 'ਸਬਦ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਸੁਣਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੁਨਣ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਹੋਕੇ 'ਤਤ-ਸਬਦ' ਦੀ 'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਦੀ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਤਾਈਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤੀ, ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ 'ਅਖਰੀ-ਸਬਦ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਯਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਣਣਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ 'ਮਨ' ਦ੍ਰਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਦ੍ਰਵੇ' ਯਾ ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਮਨ ਉੱਤੇ 'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਦੀ 'ਛੋਹ', 'ਲਾਗ', ਯਾ 'ਚੋਟ' ਵਜਦੀ ਹੈ ਯਾ 'ਪਾਰਸ ਕਲਾ' ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ-ਉਨਮਨ ਹੋ ਕੇ, ਇਲਾਹੀ 'ਨਾਦ' ਦੀ ਅਨਹਦ 'ਧੁਨੀ' ਨੂੰ 'ਸੁਣ' ਕੇ, ਸੱਪ ਵਾਂਗ, ਬਿਸਮਾਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ 'ਮੌਲਦਾ', 'ਖੀਵਾ' ਹੁੰਦਾ, 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

"ਬਿਸਮੁ ਪੇਖੇ ਬਿਸਮੁ ਸੁਣੀਐ ਬਿਸਮਾਦੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥"

(ਪੰਨਾ—778)

"ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਅਚਰਜ ਤਾਕੇ ਸ੍ਰਾਦ ॥"

(ਪੰਨਾ—1226)

"ਉਤਭੁਜੁ ਚਲਤੁ ਕੀਆ ਸਿਰਿ ਕਰਤੈ,

ਬਿਸਮਾਦੁ ਸਬਦੁ ਦੇਖਾਇਦਾ ॥"

"ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ॥

ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਪਰਸਾਦ ॥" (ਪੰਨਾ—1143)

ਰਾਤ ਦੇ ਅਨ੍ਧੇਰ ਘੁਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਕਿਆਸ ਅੰਦਾਜਾ ਯਾ 'ਟੇਹ' ਹੀ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚਾਨਣ ਹੋਣ ਤੇ 'ਗਲਤ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਅਨ੍ਧੇਰ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਨ੍ਧੇਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੱਛਰ, ਕੀੜੇ, ਮਕੜੇ, ਸੱਪ ਠੂੰਹੇ ਆਦਿ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰਾਂ-ਜਦ ਤਾਂਈ ਅਸੀਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਦੇ ਹਨੇਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਤਾਂਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ 'ਪੰਜ ਤਤ' (ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ) ਸਤਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ :

We must read and listen to the script-form of the 'Shabad' or *Gurbani*, because only upon listening can we go within, and experience the awareness of 'unstruck sound' of the 'Essence Shabad' and receive motivation. That is why, for as long as our consciousness is without, it is absolutely essential to do or listen to *Gurbani paath* (recitation) or *Kirtan*.

Sometime in the *Sadh Sangat*, the company of the holy, while listening to *kathaa* (discourses) or *kirtan*, our mind becomes pliant and this mind that has melted, gets 'infected', 'touched' and 'hit' by the 'Unstruck Sound' or, the miracle of the philosopher's stone takes place. Then our mind becomes exalted, and upon listening to the Divine 'Melody' of the 'Unstruck Sound', like a snake, it pervades into the wondrous state, gets intoxicated and becomes absorbed in the 'Shabad or Word consciousness'.

The wondrous Lord I see, the wondrous Lord I hear of and the wondrous Lord comes to my view.

778

My soul is bewitched by the unstruck melody, wondrous is whose relish. 1226

The supreme creator-Lord has created the play of vegetation and by His word has shown the wondrous show 1037

Wondrous is the spiritual bliss of the celestial strain Perfect is the grace of the Perfect Guru 1143

In the pitch darkness of the night, it is not possible to acquire complete knowledge of anything, only speculative estimate can be made or it can be sensed by touch, but when light appears this (projection) can be wrong.

In the doubt fallacy of darkness we keep stumbling and only in the darkness mosquitoes, insects, snakes, centipedes etc. appear and sting us.

Exactly in the same way, we are abiding in the darkness of the doubt fallacy of materialism and until then the five elements, (lust, anger, greed, attachment and egotism) keep bothering us and because of our mental ignorance we keep stumbling and experience misery:

ਪਲਚਿ ਪਲਚਿ ਸਗਲੀ ਮੁਈ-ਝੂਠੇ ਧੰਧੇ ਮੋਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ—133)

“ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਦੁਇ ਵੈਰੀ ਹੋਏ,

ਜਿਨੀ ਰਖੇ ਰੰਗੁ ਲਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—417)

“ਧਿਨ ਮਹਿ ਕਉੜੇ ਹੋਇ ਗਏ, ਜਿਤੜੇ ਮਾਇਆ ਭੋਗ ॥” (ਪੰਨਾ—135)

ਸਾਡੀ ਇਹ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ, ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਰਹੋਗੀ ਜਦ ਤਾਂਦੀ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-
ਆਤਮੇ ਸਬਦ ਦਾ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨਹੀਂ ਗੱਜਦਾ।

‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦੇ ‘ਮੇਲ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਜੋ ਜੀਵ ਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-ਉਸ ਨੂੰ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਓਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

“ਕਰਹਿ ਬਿਕਾਰ ਵਿਥਾਰ ਘਨੇਰੇ,

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਭਰਮਿ ਪਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—906)

“ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ ਆਈਐ ਜਾਈਐ ॥” (ਪੰਨਾ—1042)

“ਡਗਰੀ ਚਾਲ ਨੇਤ੍ਰੁ ਫ਼ਨਿ ਅੰਪੁਲੇ,

ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—1126)

“ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ ਆਵੈ ਜਾਵੈ,

ਪਤਿ ਥੋਈ ਪਾਵਤ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥” (ਪੰਨਾ—1031)

ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਵਾਰੀ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ
ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਢੂੰਘੇ ਗੁੜੇ, ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਭਾਵਾਂ ਵਲ ਕਦੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਕੇ ਅਵੇਸਲੇ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ
ਅਖਰੀ ਰੂਪ ‘ਸਬਦ’ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ‘ਸਬਦ ਬਿਨਾ’ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ
ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਘਟਦੀਆਂ।

ਜਿਸ ‘ਵੇਵਲੈਂਥ ਅਤੇ ‘ਮੀਟਰ’ (Wavelength and meter) ਤੇ ਜਲੰਧਰ
ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਪਜਦੀ ਹੈ-ਉਸੇ ‘ਮੀਟਰ’ ਤੇ ਹੀ ਸਾਡਾ ‘ਰੇਡੀਓ’ ਉਸ ਆਵਾਜ਼
ਨੂੰ ਪਕੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸੂਖਮ ਧਿਆਲ ਯਾ ‘ਵਲਵਲੇ’ ਭੀ ਇਕੇ ‘ਵੇਵਲੈਂਥ’ ਉਤੇ
ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਡੇਜੇ ਯਾ ਪਕੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸੂਖਮ ਧਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਢੂੰਘੇ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਆਤਮ
ਮੰਡਲ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਯਾ ਭਾਵਨਾ-ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਕੜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ
ਹਨ।

Being entangled and enmeshed in the love of false occupations the whole world had perished 133

Both wealth and youthful beauty, which afforded them pleasure have now become their enemies 417

In an instant all the pleasures of wealth become bitter 135

This pitiful condition of ours will only remain so long as the ‘illumination’ of the *Shabad* does not take place within our innate self, (as long as) *Gobind*, the Lord of the Word does not thunder.

Gurbani has characterized the degeneration that takes place in man without the linking of the ‘*Shabad – Consciousness*’ in the following way:-

Thou committest sins, makest ostentations on a large scale and without the Name's meditation, hast fallen into error. 906

Without the Name's knowledge, man continues coming and going 1042

Staggering is thy gait and blind thine eyes. Thou are conscious not of the Lord's Name, O brother 1126

Without reflecting on the Guru's world, he suffers transmigration, loses honour and continues coming and going 1031

We have recited and sung these lines thousands of time, but we have never paid any attention to their underlying meaning. We sit back slack and content and think that we have understood the written form of the ‘*Shabad*,’ therefore the lines having the words ‘without the *Shabad*’ do not apply to us.

Thae wavelength and meter on which the voice from Jallandhar is aired, our radio will get tuned to that voice only on that meter

Exactly in the same way our subtle thought and emotions too can be sent to one another on the same wavelength.

The messages or sentiments from the realm of the soul being deeper and finer than our subtle thoughts and emotions can only be tuned on to through intuition.

ਜਦ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਦੀ ਤਾਰ-ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਹੋ ਕੇ 'ਅਨਭਵ' ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵੇਵਲੈਂਘ ਉਤੇ ਪੁਜ ਜਾਵੇ-ਤਾਂ ਹੀ ਅੰਤੀਵ ਅਨਹਦ-ਤੱਤ-ਸਬਦ ਦੀ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਸਾਡਾ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮਨ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੋਲ-ਘਰੋਲੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 'ਮਨ'-ਸਬਦ ਦੀ ਸੂਖਮ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਯਾ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਬਾਹਰਲੇ ਮਾਇਆ ਦੇ 'ਭੜਥੂ' ਦੇ 'ਰਾਮ-ਰੋਲੇ ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ 'ਮੌੜ' ਕੇ ਯਾ 'ਅਲਿਪਤ' ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਸੁਰਤ-ਸਬਦ ਵਿਚ 'ਜੁੜ' ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਇਕਾਂਤ' ਵਿਚ ਹੀ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀ ਧੁਨੀ 'ਸੁਣੀ' ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਸੂਖਮ ਅਨਭਵੀ ਦੇਸ ਦੇ ਸੂਖਮ, ਗੁਝੇ ਪ੍ਰਮ-ਸਵੈਪਨਾ ਨੂੰ 'ਅਨਭਵ ਕਰਨਾ' ਅਤੇ 'ਮਾਨਣਾ' ਹੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ ।

'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੇ 'ਮੇਲ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਆਤਮਾ' ਅਤੇ 'ਪਰਮਾਤਮਾ' ਵਿਚਕਾਰ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਲੇਵਾ-ਦੇਵੀ 'ਅਤੇ' 'ਵਣਜ-ਵਪਾਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਦੈਵੀ ਬਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਜੀਵ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਹ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੇ 'ਮੇਲ' ਦੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਅਤੇ ਅੰਖੀ ਤੇ ਗਾਖੜੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ-ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਬਰੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ 'ਆਤਮ ਮੰਡਲ' ਦੀ ਉਚਮ-ਉਚੀ ਵੇਵਲੈਂਘ (Wavelength) ਤੇ ਨਹੀਂ 'ਚੜਦੀ'-ਉਤਨਾ ਚਿਰ 'ਜੀਵਦਾ' :—

ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਮਨ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਮਾਇਕੀ ਅਨੇਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਆਤਮ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦਾ ਅਨਭਵੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਅਨਹਦ 'ਧੁਨੀ' ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੀ
"ਵਣਜ-ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ"

When the wire of our consciousness becomes very subtle and extremely fine tuned with the **practice of simran** and reaches the wavelength of 'intuitive' power, only then will it be able to listen to the sound of the Unstruck-Esence-Word.

But our externally orientated mind is **entangled in the noise and din** of *maya* or materialism. This is why the mind is unable to tune on to the subtle sound of the *Shabad* or Word.

The consciousness can only 'merge' with the *Shabad* or Word in the serenity of the Divine Realm and hear the Unstruck *Shabad*, if it can turn away or detach itself from the 'din' of the chaos of *maya* or materialism.

'Becoming aware' and enjoying this subtle, hidden love within the intuitive realm is indeed the blending of 'Shabad-Consciousness'.

It is through the 'merging' of the 'Shabad or Word-Consciousness', when the exchange and transaction between the 'soul' and the 'Primal Being' takes place that the human receives numerous bounties and blessings of the Divine Realm.

This innate 'play of love' of the blending of the 'Shabad or Word-Consciousness' is very difficult and arduous which only the **rare blessed guru-oriented person** can attain.

Until such time as our consciousness does not become subtle and finer with the practice of the cultivation of the 'Shabad or Word-Consciousness' and does not ride on the higher and pure wavelength of the 'Divine Realm', until then the human being's:-

mind can never focus,
mind can never rise above the materialistic sphere,
materialistic darkness can never disappear,
'Illumination' of the soul cannot take place,
intuitive blending of the Shabad or Word-Consciousness can never take place,
Unstruck 'Sound' can never be heard,
exchange and transaction cannot take place,

‘ਮਸਤੀ ਨਹੀਂ’ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ
 ‘ਨਾਮ-ਖੁਮਾਰੀ’ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ
 ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ
 ‘ਗੋਬਿੰਦ ਨਹੀਂ’ ਗੱਜਦਾ’ ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ-ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ, ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਕਮਾਈ’ ਵਿਚ ਜੁਟ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾਂ ਦੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਿਕ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੀਵ ਦੀ ਦੂਨ-ਸੁਣਾਈ ਆਤਮਿਕ ਤ੍ਰਕੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਤ-ਨਵੇਂ ਆਤਮਿਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤਿ ਸੂਖਮ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਦੀ 'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਦੇ ਅਨੇਥੇ ਦੇਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸੁਚੜੇ ਢੰਗ ਠਾਲ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

“ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੇਤੀ ਬਿਲਲਾਇ ॥
 ਵਿਰਲਾ ਕੇ ਚੀਨਸਿ, ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਿਲਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ-1188)

“ਮੋਹਨ ਮੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ,
 ਸਮਝਸਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥” (ਪੰਨਾ-1197)

“ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ੍ਦ ਆਤਮੁ ਪਰਗਾਸਿਆ,
 ਸਹਜੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ-753)

“ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰੇ ਦੀਪਾ ॥
 ਬਿਨਸਿਓ ਅੰਘਕਾਰ ਤਿਹ ਮੰਦਰਿ,
 ਰਤਨ ਕੇਠੜੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਅਨੂਪਾ ॥” (ਪੰਨਾ-821)

“ਜਹ ਕਹ ਤਹ ਭਰਪੂਰ, ਸਬਦੁ ਦੀਪਕਿ ਦੀਪਾਯਉ ॥”
 (ਪੰਨਾ-1395)

“ਜਤੁ ਸਤੁ ਸੰਜਮੁ ਸਾਚੁ ਦਿੜਾਇਆ,
 ਸਾਚ ਸਬਦਿ ਰਸਿ ਲੀਣਾ ॥” (ਪੰਨਾ-907)

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਲੀਣ ਹੋਇ, ਅਰਥ ਕਥਾ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਣ੍ਹੇ ॥
 ਭੂਤ ਭਵਿਖਹੁ ਵਰਤਮਾਨ ਅਬਿਗਤਿ ਗਤਿ ਅਤਿ ਅਲਖ ਲਖਦੇ ॥
 ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: (6/14)

‘Intoxication can never occur,
 ‘Ecstasy of the Naam’ doesn’t take place,
 cannot experience the presence of the Primal Being,
 ‘Gobind’ does not thunder.

If on the other hand, we get involved in the cultivation of the ‘Shabad or Word-Consciousness’ with Faith Filled Desire and love under the illumination and guidance of *Gurbani*, then the seekers will begin to experience spiritual flights in the skies of Divine Realm’s Love of the Soul within. The human then experiences accelerated spiritual progress and daily gets to view ever-new divine miracles and happenings.

Gurbani and *Bhai Gurdaas Ji* elaborate beautifully on these astonishing divine miracles brought about by the ‘Silent Love’ of the very subtle ‘Play of Love’:-

Good many men wail for Thy vision, O Lord, through the Guru's word, some rare one realises the Lord and blends with Him 1188

The Fascinating Lord has fascinated my mind and reflecting on the Guru's word, it understands its Lord 1197

Remembering the Name, my soul is illumined and I now remain merged in celestial bliss 753

The True Guru's Word is the light of the lamp With that the darkness of the body-mansion is dispelled and the beauteous cabin of jewels is opened unto me 821

The Lord is fully pervading every-where. It is the Guru, who has lighted the lamp of His Name 1395

The Guru has enshrined in me lust-control, chastity, arduous toil and righteousness and I am absorbed in the True Name's elixir. 907

Merging their consciousness in the Word-Shabad, they recite the indescribable story of the Word-the Guru. They are competent to see the incomprehensible pace of the past, present and future. VBG 6/14

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਲੀਣ ਹੋਇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਚ ਖੰਡਿ ਨਿਵਾਸੀ ।

(ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ: 25/18)

'ਸਬਦ ਗੁਰੂ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਕ ਆਮ ਭੁਲੇਖੇ ਪਏ ਹੋਇ ਹਨ ।

'ਗੁਰੂ' ਦੇ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਹਨ-'ਗੋ'-ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੋਂ 'ਅਥਵਾ' 'ਰੋਸ਼ਨੀ', ਯਾਨੇ ਮਾਇਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ-ਰੂਪੀ 'ਹਨ੍ਹੇਰ' ਯਾਂ 'ਭਰਮ' ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ 'ਚਾਨਣ' ।

'ਸਾਧੇ, ਇਹੁ ਜਗੁ ਭਰਮ ਭੁਲਾਨਾ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਛੇਡਿਆ, ਮਾਇਆ ਹਾਥਿ ਬਿਕਾਨਾ ॥"-

(ਪੰਨਾ- 84)

'ਬਾਹਰਲਾ ਹਨ੍ਹੇਰ'-ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਯਾਂ 'ਬੱਤੀ' ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

'ਮਾਇਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ'-ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਪਰ 'ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ' ਦੇ ਭਰਮ' ਨੂੰ 'ਆਤਮ-ਜੋਤਿ'-ਸਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਯਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ-ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ 'ਭਰਮ' ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ।

'ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਸਭੁ ਅੰਧ ਅੰਧੇਰਾ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਸਹਿ ਬੁਝਾਇਦਾ ।

(ਪੰਨਾ-1065)

'ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ ॥"

ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ ॥"—

(ਪੰਨਾ—463)

'ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਇਆ, ਅਗਿਆਨ ਅਧੇਰ ਬਿਨਾਸੇ ॥" (ਪੰਨਾ—573)

ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ, 'ਆਤਮ-ਜੋਤ'—'ਗੁਰੂ', ਅਵਤਾਰ, ਪੈਗੰਬਰ, ਪੰਜ—ਕੂਤਕ ਦੇਹ ਵਿਚ — ਮਾਇਕੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਯਾਟ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ । ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਆਤਮ-ਜੋਤ-ਸਰੂਪ'-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭੀ, ਪੰਜ ਕੂਤਕ ਦੇਹ ਧਾਰਕੇ, ਦਸ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰਾ ਪਾਕੇ, ਜਗਤ ਦੀ ਤਿਮਰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਰਬਾਣੀ', ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਗਏ ।

Absorbing their consciousness in the Word, they reside in the true abode (holy congregation) of the Formless One.

VBG 25/18

There is widespread doubt also exist in the **Sangat** (holy congregation) regarding 'Shabad-Guru' or the Word of the Guru.

The literal meaning of the word '**Guru**' are – 'Gu"- the darkness that can be destroyed by 'ru' or 'illumination' or materialistic form of 'darkness' or 'doubt' can be dispersed by 'light'.

O saints, this world is gone astray in doubt, It has forsaken the meditation of the Lord's Name and has sold itself to worldly attachments 84

The external darkness - can be dispersed by the light of the sun or 'lamp'.

Materialistic ignorance – can be dispersed with education and scientific knowledge.

But the 'doubt of mental darkness' can only be dispersed by the 'Divine Light form' - *Guru*. The light from the sun or intellectual knowledge cannot disperse this darkness of 'mental 'doubt'.

Without the Name, all is utter darkness, Rare is the one, who understands this through the Guru's grace 1065

If hundred moons arise and a thousand suns appear, even with such light, there would be pitch darkness without the Guru 463

The Satguru has applied the collyrium of Divine knowledge and the darkness of my ignorance is dispelled. 573

Since the beginning, from time to time, the 'Divine Light' – 'Gurus', avtaars, prophets continued to manifest themselves by taking the five element body - to disperse the ignorance of materialistic and mental darkness. In the same way the 'Divine-Light-form' of *Guru Nanak Dev Ji* too, assumed this body of five elements, and moving through ten life-forms, endeavoured to disperse the darkness of mental ignorance of the world. In the end **linked the Gursikhs with 'Gurbani'** or *Guru Granth Sahib Ji*.

ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਪਨੀ 'ਜੋਤ' ਅਥਵਾ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ' 'ਸਬਦ' ਦਾ ਪ੍ਰਵੰਸ਼ ਹੈ ।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕ ਜਨ੍ਹ ਮਾਨੈ, ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥" —
(ਪੰਨਾ—982)

ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ 'ਅਖਰ-ਸਰੂਪ' ਦੇ 'ਅੰਤਰੂਗਤ — 'ਗੁਪਤੀ ਆਤਮ-ਜੋਤ' ਦਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਹੈ । ਏਸੇ 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ' ਨੂੰ ਹੀ 'ਸ਼ਬਦ' ਯਾਂ 'ਨਾਮ' ਭੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

'ਸਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਬਦੁ ਅਪਾਰਾ, ਤਿਸ ਦੇ ਸਬਦਿ ਨਿਸਤਰੈ ਸੰਸਾਰਾ ॥
(ਪੰਨਾ—1055)

ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਪੀਰਾ, ਗਰਿਰ ਗੰਭੀਰਾ, ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨੁ ॥"
(ਪੰਨਾ—635)

'ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪਿ ਸਬਦੁ ਜੀਉ, ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਭਗਤ ਪਿਆਰੇ ॥'
(ਪੰਨਾ 246)

ਸਤਿਗੁਰ ਮੈਂ ਸਬਦ ਸਬਦ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ, ਨਿਰਗੁਣ ਗਿਆਨ ਪਿਆਨ
ਸਮਝਾਵੈ ਜੀ । (ਭਾਗੁ: ਗੁਰ ਕਬਿਤ 534)

'ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ' ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ-ਸਾਡੀ ਦਿਮਾਗੀ ਸਮਝ ਤਾਂਥੀ ਹੀ
ਸੀਮਤ ਹੈ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਤਲਖ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ
ਭਗਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਤੇ, ਚੌਥੇ ਪਦ ਦੀ
'ਅਨੁਭਵੀ' ਖੇਡ ਹੈ ।

'ਸ਼ਬਦ' ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਹਨ :—

1. 'ਅਖਰੀ ਸਰੂਪ' :—ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਹੈ ।
2. 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਰੂਪ', 'ਪਰਮ-ਤੱਤ', 'ਆਤਮ ਰੰਗ', 'ਨਾਮ' 'ਜੋਤ-ਸਰੂਪ' ਹੈ, ਜੋ
ਕੇਵਲ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਅਨੁਭਵ ਹੋ
ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਯਾਂ "ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਇਹ 'ਵਿਸਵਾਸ'-
'ਓਪਰੇ-ਮਨ' ਅਤੇ 'ਬੁੱਧੀ' ਤਾਂਈ' ਸੀਮਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਮਨ, ਚਿਤ ਅਨੁਭਵ

In Gurbani Satguru's own 'light' or 'Shabad' (Word), the 'manifested form' is present.

The Word, the Bani is Guru, and Guru is the Bani. Within the Bani, the Ambrosial Nectar is contained.

If His humble servant believes, and acts according to the Words of the Guru's Bani, then the Guru, in person, emancipates him. 982

Within the script-form of Gurbani is the presence of the 'innate, hidden soul-light'. This 'soul-light' is indeed referred to as 'Shabad' (Word) or 'Naam'.

*True is the True Guru. Infinite is the Word of His Shabad.
Through His Shabad, the world is saved.*

1055

The Word of the Shabad is his Guru and spiritual teacher, profound and unfathomable; without the Shabad, the world is insane. 635

He Himself is the True Guru, and He Himself is the Shabad; in each and every age, He loves His devotees. 246

In the Satgur is the shabad, and in the Shabad is the Satgur. From this Divine Knowledge one begins to understand the contemplation of the Formless Being. KBG 534

The understanding of the Divine Knowledge of 'Shabad-Guru' or its doctrine is limited to the extent of our intellectual knowledge. That is why among the sangat or congregation **heated debates and quarrels take place on this subject.**

The fact is that the subject of 'Shabad-Guru' is beyond the tri-worldly attributes. It is the 'intuitive' play of the fourth (spiritual) state.

'Shabad' has two forms:-

1. **The written form:** This is exists in the form of *Gurbani*.
2. **The 'manifested form'** The 'primal-essence', 'soul-current', 'Naam', 'light-form' which can be 'experienced' only through intuition by Gur-parsad, the Grace of the Guru.

We regard *Gurbani* or '*Shabad*' as our Guru, but this 'belief' of ours is restricted to our 'superficial-mind' and 'intellect' and it has not descended into

ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਤਰਿਆ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਚੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ
ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ :—

ਬੁਝਿਆ ਨਹੀਂ

ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ

ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ

ਜੀਅਹੁ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ

ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ-ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਦੇ ਆਤਮਿਕ 'ਪੱਖ' ਯਾਂ 'ਅੰਤ੍ਰੀਵ
ਆਸੇ' ਦੇ 'ਅਨੁਕੂਲ' ਨਹੀਂ ਹੈ-ਬਲਕਿ ਐਨ 'ਉਲਟ ਹੈ।

ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲਾ ਬਿਉਰਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

'ਪਹਿਲਾ ਮਰਨ ਕਬੂਲ ਕਰ'

'ਸਾਚਿ' ਨਾਮਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ॥

ਲੋਗਨ ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ॥

ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੇ ਨ ਕਾਮ ॥

ਮਿਲੁ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥

"ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਢਾਇ ॥"

"ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨਾ,

ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕੋ ਬਨਿ ਆਈ ॥"

ਤਜਹੁ ਸਿਆਨਪ ਸੁਰਿ ਜਨਹੁ,

ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥"

"ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸਭਿ ਕੂੜ੍ਹ ਗਾਲੀ
ਹੋਣੀਆ ॥"

ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ ਕਿਰਿਆ

- 'ਮਰਨ' ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜੱਹਾ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।
- 'ਮਾਇਆ' ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਮਨ ਲਾਗਾ ॥
- ਹਰਿ ਸਿਉ ਮੇਰਾ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ॥"
- ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਵਰ ਕਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਹਾਂ।
- ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਜਾਂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੀ।
- ਗੁਸਿ ਵਿਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੜ ਬਲ ਕੇ ਕੈਂਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ।
- ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਿਗਾਨੇ ਤੇ ਵੈਰੀ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ
- ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।
- ਸਿਆਣਪ ਘੱਟਣ ਵਿਚ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਛਖਰ ਸਮਝੇ ਹਾਂ।
- ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਸਦੀ।
- ਨਾਮ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਸੋਝੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੂੜੀਆ, ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਹਾਂ।

our deeper mind, consciousness and intuition. For this reason we have:-

not unraveled

not understood

not acknowledged

not known our inner being

not experienced intuituallyn

the innate meanings of *Gurbani's* instructions.

For this reason our life-style is **not compatible with the spiritual 'aspect' or the 'innate expectations'**. On the contrary it is the exact 'opposite'.

The details given below will help to clarify this point:-

	Instructions of Gurbani	Our life's attitude or action
1	First be ready to die	Forgetting death we have totally embraced worldly life.
2	My mind is attached to the true Naam	My mind is attached to materialism.
3	Before the people I put on a display	I put on a display before God.
4	Being engrossed other deeds is not going to help you.	Day and night I'm engrossed in deeds (other than Naam).
5	Meet the company of the holy and contemplate only upon the Naam	There doesn't seem to be the need or time to participate in the company of the holy
6	Do not allow anger to wear out the mind.	Burnt and scorched in anger we are reduced to charcoal.
7	No one is an enemy and no one is a stanger.	All are stranger, branded as enemies.
8	I am at peace with everyone.	I cannot get along with any one.
9	O godly people get rid of your cunningness.	Pursuing cunningness is praiseworthy we justify.
10	Remember the Lord God, your King.	We do not see the need to do simran.
11	Without the Naam, everything is false and worthless.	We have no awareness about Naam. We are engrossed false talk.

'ਦੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿਨ ਕਰਨਾ ।'

'ਸੁਣ ਕੇ ਅਣਸੁਣਿਆ ਕਰਨਾ ।'

"ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ"

'ਰੋਸ ਨ ਕਾਹੂ ਸੰਗ ਕਰੋ ॥'

"ਨਿੰਦਾ ਭਲੀ ਕਿਸੇਕੀ ਨਾਹੀ ॥"

ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਘਾਲਨਾ ਹੈ ।

'ਹਥੋਂ ਦੇ ਕੇ ਭਲਾ ਮਨਾਈ ।'

ਪ੍ਰੇਮ-ਖਿਲ ਹੈ ।

ਠਾਢਾ ਹਰਿ ਨਾਉਂ ਹੈ ।

ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ ਹੈ

ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਾਣੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਯਾ 'ਸਬਦ-ਗੁਰੂ ਨੂੰ
ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ :—

ਸਮਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਜਾਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਮੰਨਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਅਪਨਾਏਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਫੇਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਉਣਤਾ

ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ

ਬੇਖਬਰ

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਅਵੇਸਲੇ, ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ
'ਮਚਲੇ' ਹੋਏ ਪਏ ਹਾਂ ।

(ਚਲਦਾ...)

	Aim of Gurbani	Our attitude or action
12	To witness and not be mindful of it.	Instead of being unmindful, we light a spark and create a raging fire.
13	To hear something and not be mindful of it.	To give wings to a statement and blow it out of proportion.
14	To be kind to those who are bad and evil.	To do bad towards those who are good.
15	Do not keep grievances in your heart.	Even small things prompt us to show grievance, jealousy, envy and enmity.
16	Backbiting and slander benefits no one.	We get pleasure out of backbiting and slander.
17	It's an internal effort.	Getting stuck in external rites and rituals.
18	Feel grateful while giving or sharing.	Feel grateful only on receiving.
19	It's a play of love.	We are engrossed in the hollow and false disciplines or practices.
20	Cool and serene is the Lord's Naam.	Its burning in the fiery world.
21	It's you, you and you.	Me mine predominates here.

It is clear from this that we have as yet:-

not understood,
not known,
not believed in,
not accepted,
not developed faith in,
not had an intuitional experience of

Gurbani or '*Shabad (Word)-Guru*' within our innate self.

Despite all this we are still being totally:-

ignorant,
unconcerned,
negligent and knowingly
being pretentious

about our mental ignorance and spiritual shortcomings. - **Continued.**